

IVA:

Mala nagajivka.

ožetova Dita je prišla v šolo h gospodični učiteljici. To vam je radovedno to dekletce! Gospodična ni mogla sproti odgovarjati vsem Ditinim vprašanjem.

Pa je tudi križ s to punčko. Ne zna še razločno govoriti. Kdor je ni vaju, jo le težko razume. Tako pravi hruški: lutka, repi: lepa, krožniku: kozik, žlici: lica, kruhu: kuk itd. Vsaka reč ima pri njej posebno ime. Vselej se ji moramo smejati,

kadar nam kaj pripoveduje v tem svojem posebnem jeziku. Pa ni nič huda. Še sama se začne smejati in ploskati z ročicami.

Dita ni njeno krstno ime. Nadela si ga je sama, in tako ji vsi rekamo. Krstili so jo za Karolino. Njena mama mi je pravila, da je bila že prav majhna jako nemirna in živahna. Padla bi bila iz zibelke, da ni vedno kdo stal poleg nje. Največkrat je to bila stara mati, ki jo ima Dita še zdaj najrajša.

Ko so jo prinesli h krstu, se je pokazala trdovratno poganko. Ko je gospod župnik vprašal malo stvarco, seveda po njenih botrih, če hoče sprejeti sv. krst, je jela na ves glas vpiti in jokati: ne, ne, ne. Celo gospodu župniku je šlo na smeh.

Kakor je bila v zibelki nemirna, je tudi zdaj, toda še veliko bolj. Kot živo srebro je. Kakor bi prišel vrtljak v gospodičnino sobo. Mala vrtavka bi bila gotovo kaj »naredila celo«, če bi vedno ne pazila nanjo gospodična učiteljica.

To je bilo novosti za malo radovednico! Vse je pregledala, vse videla. Za vsako malenkost je hotela vedeti, čemu je, pa če je vse to Miklavž prinesel. Nazadnje je pa vprašala, če bo »dična« — tako je rekala gospodični — tudi njej kupila tako lepih stvari.

Našla je majhno škatico, prazno vretence, stekleničico in star koledar, ki ima nasklikane štiri letne čase. Vse to ji je dala gospodična, ker Ditine oči so se le preveč poželjivo upirale na te reči.

Gospodična ji je še privezala lep trak v lase in ji dala svetlih, rdečih koral. Tedaj je prikipelo Ditino veselje do vrhunca. Skakala je okolo gospodične, da bi bila skoro prevrnila vse stole in ji poljubljala roke. Nazadnje se je spravila na stol. Ovila je svoje drobne ročice gospodični okolo vratu in jo poljubila ravno na — nos.

In zdaj se je odprl vrecel njene zgovornosti. Gospodična se kar ni mogla odkrižati male nagajivke.

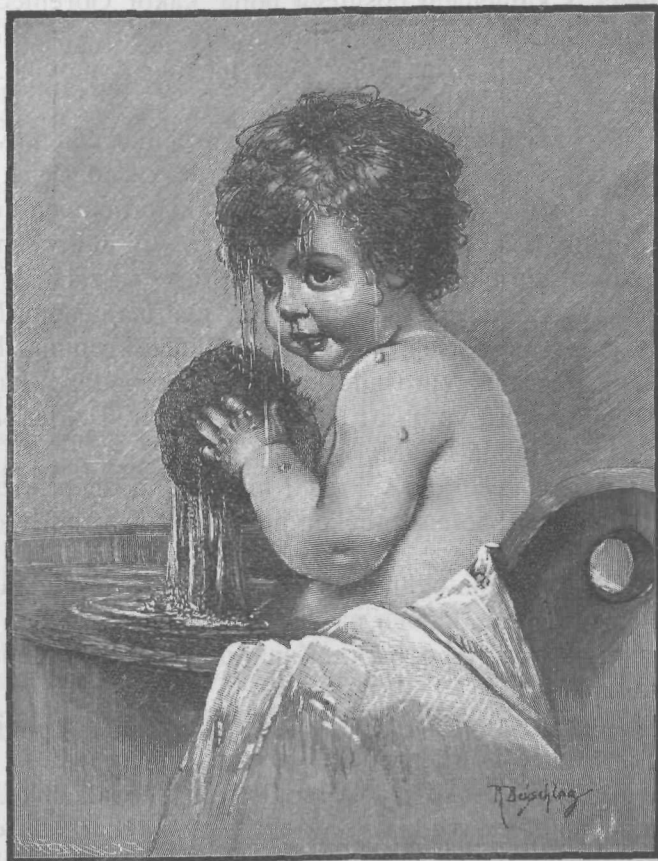
Ko ji je gospodična rekla, da mora biti pridna, ker ona ima samo pridne punčke rada, tedaj je začela tako-le besedičiti:

»Kajne, če bom pridna, mi boš še dala bonbonov? Jaz sem tako jako pridna. Mami prinesem drv, stari mami pa žlico, kadar pije kavo. Našo Palko tudi varujem. Grahorjeva Francka pa ni nič pridna. Včera je bila

tepena, ker je raztrgala predpasnik. In tista Pepca Vidmarjeva je tudi poredna. Pa še kako. Jaz sem pa pridna, kajne?» In njene modre oči so se uprle v gospodično.

Možetovi imajo še eno punčko, poldrugoletno Pavlo, ki jo je pa Dita krstila za Palko.

Dita se koplje

»Kaj pa vaša Palka, ali je pridna?» je vprašala gospodična.

»Naša Palka je prav močno poredna«, se je odrezala Dita. »Zmeraj se joka. Vse hoče imeti, kar imam jaz. Tisto lepo punčko mi je razbila. Nič je ne maram, Palke. Pa tudi kadar bo velika, ne bo pridna. Jaz bom pa vedno pridna. Kadar bom hodila v šolo, bom pa še bolj pridna. Že znam moliti očenaš in tudi peti znam.«

Tako je modrovala mala porednica.

Nič ni pomagalo, da jo je gospodična poučila, da bosta tudi Grahorjeva Francka in njena sestra Palka pridni, kadar bosta večji. Dita je venomer trdila, da je ona najpridnejša. Palka pa da ne bo nikoli pridna.

Jeziček ji je tekel kakor mlinsko kolesce. Slednjič je vendar zložila vso drobnarijo v predpasnik in se zasmejala: »Zdaj pa še nesti ne bom mogla.« Odskakljala je domov kakor mlada srnica.

Nekega dne je šla gospodična učiteljica k Možetovim v vas.

Niste bili še v kraški hiši in na Krasu, ljubi čitatelji?! Ej, škoda! Kadar boste večji, si morate ogledati ta del naše lepe domovine. Tudi Kras ima svoje lepote, a treba jih je poiskati. Najde jih pa le tisti, ki ima čut za lepoto in jo ljubi. — Kraševce ne ljubi nič manj svojih golih skal in bornega, s kamenjem posutega polja, kakor Gorenjec svoje ponosne vrhove in Dolenjec svoje vinorodne gorice. Krašovec je v svojem značaju prav tako trd in trden kakor skale njegove domovine. A v trdi in hrapavi lupini se skriva zlato srce.

V pravi kraški vasi službuje gospodična in vliva učenost v mlade kraške glavice. Te pa so povprečno prav nadarjene.

Najbližji sosedje šoli so Možetovi. Gospodična učiteljica večkrat po-
hiti k njim. In zakaj tudi ne? Kaj lepo se sedi in greje na kraškem ognjišču. V sredi veselo plapolata ogenj, ki mu Kraševce zlasti v zimskih dneh ne da umreti. Vedno je cela skladanica drv nad plamenom. Nad ognjem visi kotel, v katerem se greje voda, pa tudi kuha krompir. Kraševcu je krompir poglavitna hrana. Vprašajte katerokoli gospodinjo, kaj bo skuhala za večerjo, odgovorila vam bo: »E, kaj! Krompir. Dokler imamo krompirja, ne bomo lačni, hvala Bogu.«

In tako večerjajo v kraški hiši dan za dnem krompir. Danes v juhi, jutri z mlekom, potem zabeljen ali v solati, pa tudi v oblicah in krompir z rižem.

Okoloinokolo ognjišča so klopi, le spredaj ne, da se more gospodinja prosto sukati. Na klopih pa nikoli ne manjka zvestih oboževalcev ognja, ki razvijajo modre pogovore. Zunaj pa brije in buta burja, mogočna gospodovalka Krasa.

Tudi gospodična rada prisede na ognjišče. Ko je prišla tistega dne k Možetovim, ji je takoj pritekla naproti mala Dita in jo odvedla na ognjišče. Tesno se je stisnila h gospodični in ji božala roko. Mama ji je namigavala, pa mala radovednica se ni zmenila zanjo. Pazno je motrila gospodično od vrha do tal. Zagledala je brošo, o kateri pa je trdila, da ni tako lepa kakor njena. Pokazala ji je, da ima nove čreveljčke in predpasnik. Pokazala bi bila tudi, da ima novo spodnje krilce in srajco, če je ne bi mama prav grdo pogledala.

Mama je postregla gospodični s kavo. Ko je Dita to videla, je hotela tudi ona imeti kavo v lepi skodelici na krožniku in kruh v košarici.

Ko se je hotela Palka vriniti med gospodično in njo, jo je Dita prav grdo potisnila v stran.

Mama mi je povedala, kakšna varuhinja je Dita. Nekega dne ji je mama zabičala, naj pazi na Palko, da ne bo padla z ognjišča. Pustila ju je sami za nekaj hipov. Ko je prišla nazaj, sta ležali obe poleg ognjišča na tleh in — jokali ... K sreči se nista nič poškodovali.

Dita pa ima tudi prijatelja. Ta junak je Bregov Jožek. Oba sta iste starosti. Vedno sta skupaj. Pri igri, v veselju in žalosti sta neločljiva prijatelja.

Roko v roki sta hodila jeseni po vrtu in pobirala jabolka. Spomladi in poleti pa sta skupno tekala za metulji, se lovila po tratih ali nabirala cvetic. In tiste dni ni imela gospodična kam devati cvetic, toliko sta jih nanesla Dita in Jožek.

Po tudi v težkih dneh sta naša znanca dobra prijatelja.

Nemalokrat že je Dita obvarovala Joška mamine hude šibe. Tako lepo zna prositi Bregovo mamo, da mora odnehati. Če je pa huje, tedaj zgrabi Joška za roko in zbeži z njim na vas. Kadar se pa nikakor ni mogoče rešiti, tedaj pomaga Dita Jošku — jokati. Vpijeta in tulita tako, kakor bi ju kdo drl. V takih slučajih ne ve Bregova mama, ali naj se jezi ali smeje...

Jožek je pa Diti tudi hvaležen za njeno zvesto prijateljstvo. Vedno jo spremlja. Najlepše jabolko gotovo prinese njej. Kadar dobi maslenega kruha ali drugih slaščic, tedaj prihrani kosček tudi Diti.

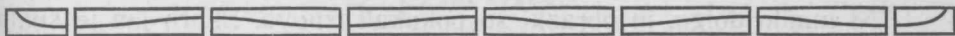
Nekega večera je bilo. Črna tema je že legla na zemljo. Dite pa ni bilo nikjer. Skrbna Možetova mama je prihitela k Bregovim, toda Dite ni bilo tam. Tudi Joška ni bilo nikjer.

Kam sta zašla mala nagajivca? Skoro pol vasi se je zbralo, in vsi smo iskali. Po dolgem iskanju in klicanju smo ju našli v šolski drvarnici. Sedela sta v kotu, pokrita s staro vrečo. Komaj smo ju spravili na svobodo. Rekla sta, da sta videla črnega moža z velikim črnim mačkom in sta se mu skrila.

Videla sta namreč dimnikarja, ki pride parkrat na leto v vas.

Bregova mama je vzela v naročje Joška, Možetova pa Dito. Drugače bi ju ne spravili domov.

Taka je ta nagajivka Dita, a vsi jo imamo radi.

CVETKO GORJANČEV:

Pri slikarju.

meli smo velike počitnice.

V moji sobici je slonela na stojalu deska s platnom, na katero sem slikal — Rezika je uganila, da je taka kakor šolska tabla — na steni zraven pa je visela, če nisem delal, paleta, vsa pisana od suhih barv.

Zdajpazdaj je pritekla pod mojim oknom razposajena dečad z glasnim smehom.

»Jej, otroci, Jože riše!« je vzkliknil na cesti začuden Smoletov Jože in obrnil glavico po strani, kakor bi bil ponosen, da je tako brihtno potuhtal. Deca je hipoma utihnili. Začutil sem, da leze na klop pod mojim oknom, da bi pogledala v sobico.

»Hov!« sem jo splašil, da je zbežala stran in se zasmejala kakor v zadregi.

»Pa sem le videla, kaj riše!« je na glas zatrjevalo Skindrovo Mice.